

LBRIS

We know
books

Ruxandra Victoria Paraschiv

**PSIHOFIZIOLOGIA
COMPORTAMENTULUI
INFRAȚIONAL
ÎN ERA DIGITALĂ**

TRITONIC

Tritonic Books

București | 2026

Ruxandra Victoria Paraschiv
PSIHOFIZIOLOGIA COMPORTAMENTULUI INFRAȚIONAL
ÎN ERA DIGITALĂ

Copyright © Ruxandra Victoria Paraschiv
Copyright © TRITONIC 2026 pentru ediția prezentă.
Toate drepturile rezervate, inclusiv dreptul de a reproduce fragmente din carte.

TRITONIC

Str. Coacăzilor nr. 5, București

e-mail: editura@tritonice.ro

www.tritonice.ro

Tritonic București apare la poziția 18 în lista cu Edituri de prestigiu
recunoscut în domeniul științelor sociale (lista A2) (CNATDCU):
http://www.cnatdcu.ro/wp-content/uploads/2011/11/A2_Panel41.xls

Colecția Psihologie.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PARASCHIV, RUXANDRA VICTORIA

Psihofiziologia comportamentului infracțional în era digitală /

Ruxandra Victoria Paraschiv. - București : Tritonic Books, 2026

Conține bibliografie

ISBN 978-606-749-893-6

159.9

Coperta: Alexandra Bardan

DTP: Ioan Dorel Radu

Editor: Rebeca Cojocaru

Comanda nr. PS01 / 2026

Bun de tipar: Februarie 2026

Tipărit în România

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

CUPRINS

PREFATĂ	11
Introducere	15
Om, creierul și infracțiunea în era digitală	18
1. Criminalitatea Contemporană și Mutații Ale Comportamentului Infracțional	18
2. De la infractorul clasic la infractorul digital	20
3. De ce o abordare psihofiziologică a criminalității cibernetice	24
4. Structura și obiectivele volumului	27

PARTEA I FUNDAMENTE PSIHOFIZIOLOGICE ALE COMPORTAMENTULUI INFRAȚIONAL

Capitolul 1

Psihofiziologia judiciară – de la origini la era digitală ...	32
1.1. Apariția psihofiziologiei aplicate în investigarea infracțiunilor	32
1.2. De la reacțiile fiziologice periferice la modelele neurocognitive	34
1.3. Psihofiziologia comportamentului infracțional în societatea digitală	36
1.4. CONCLUZII	39

Capitolul 2

Creierul infractorului. bazele neurobiologice ale conduitei antisociale	41
--	----

2.1. Sistemul nervos autonom, stresul și comportamentul infracțional	41
2.2. Cortexul prefrontal, sistemul limbic și controlul comportamental	44
2.3. Minciuna ca proces cognitiv complex: efort, conflict și autoreglare	46
2.4. Desensibilizarea emoțională și diminuarea responsabilității morale în mediul digital	49

Capitolul 3

Psihofiziologia decepției în modele contemporane	52
3.1. Decepția din perspectivă neurocognitivă și comportamentală	52
3.2. Indicatori psihofiziologici actuali: activare neurovegetativă, expresivitate emoțională, voce	55
3.3. Limitele metodelor clasice și necesitatea abordărilor multimodale digitale	57
3.4. Personalitatea ca factor moderator al decepției	60
3.5. CONCLUZII	62

PARTEA a II-a

INFRAȚIUNILE CIBERNETICE CA FENOMEN PSIHOLOGIC ȘI COMPORTAMENTAL

Capitolul 4

Criminalitatea cibernetică. tipologii și mecanisme psihologice	66
4.1. Clasificarea infracțiunilor cibernetică în funcție de motivație	66
4.2. Frauda informatică și falsul digital: decizie, risc și raționalizare	68
4.3. Criminalitatea online cu impact emoțional major: extorcere, exploatare, hărțuire	71
4.4. CONCLUZII	74

Capitolul 5

Spațiul virtual și transformarea răspunsurilor psihofiziologice	77
5.1. Anonimatul digital și reducerea inhibițiilor morale	77
5.2. Disocierea emoțională și distanțarea cognitivă față de victimă	79
5.3. Hiperconectivitatea, stresul digital și impulsivitatea infracțională	81
5.4. CONCLUZII	83

PARTEA a III-a

PROFILUL PSIHOLOGIC ȘI PSIHOFIZIOLOGIC AL INFRACȚORULUI CIBERNETIC

Capitolul 6

Profilul neuropsihologic al infractorului digital	88
6.1. Motivații cognitive și emoționale ale infractorului cibernetic	88
6.2. Trăsături de personalitate și corelate neuropsihologice	91
6.3. Autocontrol cognitiv ridicat versus empatie scăzută	94
6.4. Evoluția de la curios digital la infractor profesionist	96
6.5. CONCLUZII	98

Capitolul 7

Amenințarea din interior (Insider Threat)	101
7.1. Stres ocupațional, frustrare și mecanisme de justificare morală	101
7.2. Indicatori comportamentali și psihofiziologici de risc	103
7.3. Prevenția comportamentală în organizații digitale	105
7.4. Modele integrate de management al amenințărilor interne (insider threat)	107
7.5. Implicații etice și juridice ale prevenției comportamentale	109
7.6. CONCLUZII	111

PARTEA a IV-a

**INVESTIGAREA COMPORTAMENTULUI DIGITAL
ȘI ANALIZA PSIHOLÓGICĂ**

Capitolul 8

Interviul judiciar în infracțiunile cibernetice	116
8.1. Pregătirea interviului pe baza profilului psihologic și a probelor digitale	116
8.2. Limbajul verbal și non-verbal în context online și hibrid	118
8.3. Indicatori comportamentali ai decepției în mediul digital	121
8.4. CONCLUZII	124

Capitolul 9

Tehnologii digitale de evaluare psihofiziologică	127
9.1. Analiza vocii, micro-expresiilor și mișcărilor oculare	127
9.2. Biomarkerii non-invazivi ai emoției și stresului	130
9.3. Inteligența artificială și detectarea automată a comportamentului suspect	133
9.4. Limite, erori și riscuri ale evaluărilor digitale	136
9.5. CONCLUZII	139

Capitolul 10

Profilarea comportamentală digitală (Digital Behavioral Profiling)	142
10.1. Amprenta digitală și identitatea psihologică	142
10.2. Analiza comportamentului online: decizii, rutine, tipare	144
10.3. Algoritmi și modele de inferență comportamentală	146
10.4. Validitate, limite și erori în profilarea digitală	189
10.5. Aplicații și riscuri ale inferenței comportamentale	150
10.6. CONCLUZII	152

PARTEA a V-a

CADRUL JURIDIC, PROBATOR ȘI ETIC

Capitolul 11

Valoarea probantă a evaluărilor psihofiziologice digitale	158
11.1. Statutul juridic al tehnologiilor de analiză comportamentală	158
11.3. Rolul expertului psiholog-criminalist	165
11.4. Concluzii	167

Capitolul 12

etică, drepturi fundamentale și neurosecuritate	168
12.1. Protecția datelor și intimitatea psihologică	168
12.2. Riscurile supravegherii excesive și ale profilării automate	170
12.3. Echilibrul dintre securitate cibernetică și libertăți individuale	173
12.4. CONCLUZII	176

PARTEA a VI-a

**PREZENT ȘI VIITOR ÎN PSIHOLOGIA
INFRACȚIONALULUI DIGITAL**

Capitolul 13

Inteligența artificială și viitorul investigațiilor psihofiziologice	180
13.1. Modele predictive de risc infracțional	180
13.2. Analiza comportamentului în timp real	183
13.3. Limite epistemologice și dileme etice	186
13.4. CONCLUZII	189

Capitolul 14

Noi amenințări. deepfake, inginerie socială și manipulare emoțională	192
---	-----

14.1. Impactul psihofiziologic asupra victimelor	192
14.2. Vulnerabilități cognitive exploatare de tehnologiile emergente	194
14.3. Nevoia de educație și formare interdisciplinară continuă	197
14.4. CONCLUZII	200

Capitolul 15

Concluzii generale. De la infractor la sistem. o viziune integrativă

15.1. Sinteza abordării psihofiziologice a infracționalității digitale	202
15.2. Limitele actuale ale cunoașterii	205
15.3. Direcții viitoare de cercetare și intervenție	207
15.4. Recomandări pentru practicieni și decidenți	210

Concluzii	213
-----------------	-----

EPILOG	214
--------------	-----

Bibliografie	217
--------------------	-----

PREFAȚĂ

Transformările profunde generate de digitalizare au remodelat infrastructura socială, economică și juridică, modificând în același timp felul în care infracțiunea este concepută, comisă și trăită psihologic.

Dacă, în paradigma clasică, comportamentul infracțional era ancorat într-un spațiu fizic relativ delimitat, cu interacțiuni directe între autor și victimă, astăzi asistăm la o migrare accelerată a criminalității către mediul virtual, unde distanța, anonimatul și interfața tehnologică reconfigurează responsabilitatea, emoția și controlul comportamental.

Cartea „*Psihofiziologia comportamentului infracțional în era digitală*” pornește de la premisa că infractorul contemporan – în special infractorul digital – nu poate fi înțeles prin instrumentele tradiționale ale criminologiei sau dreptului penal, luate separat. Conduita infracțională actuală se structurează la intersecția dintre procese neurocognitive, mecanisme psihofiziologice, trăsături de personalitate și medii tehnologice avansate. În consecință, analiza sa reclamă o abordare interdisciplinară, capabilă să depășească granițele disciplinare clasice și să integreze limbaje științifice diferite într-un cadru interpretativ coerent.

Demersul propus în acest volum este integrativ și critic. Psihofiziologia judiciară este reconsiderată în lumina progreselor recente din neuroștiințe și psihologia cognitivă, dar și în raport cu instrumentele digitale emergente și cu dezvoltarea

inteligenței artificiale. Accentul nu cade pe o viziune reductivă asupra infracțiunii, ci pe înțelegerea mecanismelor interne care susțin decizia infracțională: *autocontrolul inhibițional, procesarea recompensei, raționalizarea, reglarea emoțională, distanțarea cognitivă față de victimă și desensibilizarea afectivă* – mecanisme care, în mediul digital, capătă valențe particulare, uneori amplificate de lipsa feedback-ului social direct și de iluzia impunității.

Un punct central al lucrării îl constituie *decepția*, înțelesă nu ca un simplu act moral sau juridic, ci ca un proces neurocognitiv complex.

Minciuna implică efort mental, monitorizarea conflictului, anticiparea consecințelor și autoreglarea emoțională, iar aceste dimensiuni pot fi reflectate în modificări psihofiziologice măsurabile. În acest context, sunt discutate atât contribuțiile și limitele metodelor clasice de evaluare, cât și necesitatea unor abordări multimodale, care includ analiza vocii, micro-expresiile, biomarkerii non-invazivi și sistemele algoritmice de detectare a patternurilor comportamentale. Totodată, volumul menține o atenție constantă asupra riscurilor: erori de interpretare, bias tehnologic, false pozitive/false negative, precum și implicații etice legate de utilizarea acestor instrumente în anchetă și în justiție.

O direcție majoră este consacrată *profilului psihologic și psihofiziologic al infractorului cibernetic*, privit nu ca o categorie omogenă, ci ca o construcție dinamică, aflată la intersecția dintre motivație, personalitate, autocontrol cognitiv și empatie. Sunt analizate atât infracțiunile cibernetice „clasice” (fraude, acces neautorizat, hărțuire), cât și amenințările emergente – de la *insider threat* la *deepfake*, de la inginerie socială avansată la manipulare emoțională digitală – evidențiindu-se efectele lor asupra victimelor, asupra instituțiilor și asupra încrederii sociale.

În mod inevitabil, o lucrare care discută tehnologii de evaluare psihofiziologică și profilare comportamentală trebuie să acorde un spațiu substanțial dimensiunii *juridice și etice*. Utilizarea acestor tehnologii ridică întrebări sensibile privind protecția datelor, intimitatea psihologică, limitele supravegherii legitime și echilibrul dintre securitate și libertățile fundamentale. În acest sens, volumul propune o reflecție responsabilă asupra modului în care știința poate sprijini justiția fără a o transforma într-un instrument de control excesiv, în care eficiența operațională să primeze în detrimentul demnității și al drepturilor persoanei.

Cartea se adresează psihologilor judiciari, criminologilor, juriștilor, specialiștilor în securitate cibernetică, cercetătorilor și studenților din domeniile socio-juridice și tehnice, dar și tuturor celor interesați de înțelegerea criminalității digitale ca fenomen *uman, cognitiv și social*. Prin structura sa progresivă – de la fundamente teoretice la aplicații și perspective de viitor – volumul își propune să devină un reper interdisciplinar pentru studiul comportamentului infracțional în era digitală.

Într-o lume în care tehnologia evoluează adesea mai rapid decât normele și mecanismele de control, înțelegerea omului din spatele infracțiunii rămâne esențială. Această carte este, în ultimă instanță, o invitație la o abordare lucidă, științifică și umană a criminalității digitale – o abordare în care *creierul, comportamentul și tehnologia* sunt analizate împreună, nu separat.

Autoarea

INTRODUCERE

Trăim într-o eră a transformărilor accelerate, în care spațiul virtual a devenit o extensie inseparabilă a realității noastre cotidiene. Această mutație profundă a societății a generat, inevitabil, o metamorfoză a fenomenului infracțional. Criminalitatea contemporană nu mai este limitată la interacțiunea fizică, ci se manifestă cu o viteză și o anvergură fără precedent în mediul digital. În acest context, devine imperios necesară o reevaluare a instrumentelor de investigație și a cadrelor conceptuale utilizate pentru înțelegerea și combaterea acestui nou tip de criminalitate.

Lucrarea de față, „Psihofiziologie judiciară și infracțiuni cibernetice”, își propune să realizeze o punte esențială între două domenii aparent divergente: Psihofiziologia Judiciară, care studiază corelațiile dintre reacțiile fiziologice și comportamentul infracțional, și Criminalitatea Cibernetică, un fenomen definit de anonimat, distanță și mediere tehnologică.

Întrebarea centrală la care încearcă să răspundă acest volum este:

Rămân mecanismele biologice și psihologice ale decepției și ale conduitei antisociale relevante atunci când infracțiunea este comisă de la distanță, printr-un ecran?

Structura volumului este concepută pentru a ghida cititorul printr-o analiză riguroasă, de la fundamentele neurobiologice la cele mai avansate aplicații tehnologice:

Partea I: Fundamente Psihofiziologice ale Comportamentului Infrațional stabilește baza teoretică, explorând evoluția psihofiziologiei judiciare de la originile sale până la modelele neurocognitive actuale. Se analizează creierul infractorului, detaliind bazele neurobiologice ale conduitei antisociale și procesul cognitiv complex al minciunii, inclusiv modul în care mediul digital poate induce o desensibilizare emoțională.

Partea a II-a: Infrațiunile Cibernetice ca Fenomen Psihologic și Comportamental definește criminalitatea cibernetică din perspectiva psihologică. Se examinează modul în care anonimatul și distanțarea fizică în spațiul virtual reduc inhibițiile morale, transformând răspunsurile psihofiziologice și favorizând tipologii infraționale bazate pe decizie, risc și raționalizare.

Partea a III-a: Profilul psihologic și psihofiziologic al infractorului cibernetic se concentrează pe omul din spatele tastaturii. Sunt analizate motivațiile cognitive și emoționale, trăsăturile de personalitate (precum autocontrolul cognitiv ridicat versus empatia scăzută) și provocarea majoră a Amenințării din Interior (Insider Threat), oferind indicatori comportamentali de risc.

Partea a IV-a: Investigarea comportamentului digital și analiza psihologică reprezintă nucleul aplicativ al lucrării. Aici sunt prezentate metodele de adaptare a interviului judiciar la cazurile cibernetice și, mai ales, noile Tehnologii Digitale de Evaluare Psihofiziologică. Se detaliază utilizarea Inteligenței Artificiale pentru analiza vocii, a micro-expresiilor și pentru Profilarea Comportamentală Digitală (Digital Behavioral Profiling), corelând amprenta digitală cu identitatea psihologică.

Partea a V-a: Cadrul juridic, probator și etic abordează aspectele critice legate de valoarea probantă a noilor evaluări psihofiziologice digitale și statutul lor juridic. Un

capitol esențial este dedicat dilemelor de Etică și Drepturi Fundamentale, analizând echilibrul fragil dintre necesitatea securității cibernetice și protecția intimității psihologice în fața supravegherii automate.

Partea a VI-a: Prezent și viitor în psihologia infractorului digital explorează tendințele de vârf, de la modelele predictive de risc infrațional bazate pe AI, la noile amenințări generate de deepfake și ingineria socială avansată. Se subliniază impactul psihofiziologic asupra victimelor și nevoia stringentă de formare interdisciplinară continuă.

Această lucrare se adresează deopotrivă studenților, cercetătorilor, psihologilor judiciari, criminaliștilor, procurorilor, judecătorilor și tuturor profesioniștilor din domeniul securității cibernetice și al aplicării legii. Ea nu oferă doar o sinteză a cunoașterii actuale, ci și o viziune integrativă, pledând pentru o abordare holistică a infraționalității digitale. Prin fuziunea dintre psihofiziologie și criminalistica digitală, volumul devine un instrument indispensabil pentru navigarea în peisajul complex și în continuă schimbare al justiției în era digitală.

OMUL, CREIERUL ȘI INFRACTIUNEA ÎN ERA DIGITALĂ

1. Criminalitatea Contemporană și Mutații Ale Comportamentului Infrațional

Criminalitatea contemporană nu mai poate fi înțeleasă prin prisma modelelor clasice, statice, ale secolului trecut. În societatea actuală, marcată de o dinamică accelerată a proceselor sociale și tehnologice, fenomenul infrațional a suferit transformări profunde, adaptându-se cu o agilitate remarcabilă noilor realități globale. Această evoluție nu vizează doar volumul sau frecvența actelor ilicite, ci, mai ales, natura și structura comportamentului infrațional, care prezintă „mutații” esențiale în modul de operare, motivație și profil psihologic al autorului (Ostrovari, 2020).

Conceptul de „mutație” în criminologie sugerează o schimbare calitativă, o trecere de la infraționalitatea tradițională, adesea impulsivă și localizată, către o criminalitate „lichidă”, transnațională și înalt tehnologizată. Această tranziție este alimentată de fenomenul anomiei sociale, unde prăbușirea normelor tradiționale și presiunea succesului material creează un teren fertil pentru noi forme de devianță (Rădulescu, 1999).

Evoluția paradigmei infraționale în era digitală

Cea mai vizibilă mutație a comportamentului infrațional este legată de procesul de digitalizare. Mediul virtual a încetat să fie doar un instrument, devenind un spațiu de manifestare de sine stătător, care alterează fundamental psihologia infractorului. „Efectul cyber” descrie modul în care anonimatul și distanțarea fizică de victimă reduc inhibițiile morale și empatia, facilitând acte de agresiune sau fraudă care, în lumea fizică, ar fi fost mult mai greu de comis (Aiken, 2019).

Mutația comportamentală în acest context se manifestă prin trecerea de la „infractorul de stradă” la „infractorul de tastatură”. Această nouă tipologie nu mai necesită forță fizică, ci competențe tehnice și o capacitate de abstractizare a răului produs. Astfel, comportamentul infrațional devine unul de tip intelectualizat, unde riscul este perceput ca fiind minim, iar recompensa este adesea disproporționată față de efortul depus (Girdan, 2021).

Profesionalizarea și specializarea infrațională

O altă mutație semnificativă observată în studiile recente este profesionalizarea accentuată a criminalității. În loc de acte izolate, asistăm la o structurare a activităților ilicite după modele de business corporatiste. Criminalitatea organizată contemporană funcționează ca o rețea fluidă, capabilă să externalizeze servicii (hacking-as-a-service, spălare de bani prin criptomonede) și să se infiltreze în economia legală (Stan, 2021).

Această profesionalizare atrage după sine o mutație în profilul recidivistului. Dacă în trecut recidiva era adesea rezultatul marginalizării sociale, astăzi ea reflectă frecvent o alegere deliberată de carieră, unde infractorul își perfecționează constant metodele pentru a eluda sistemele de control (Ostrovari, 2020). Comportamentul devine astfel unul strategic, bazat pe calculul cost-beneficiu, specific teoriilor alegerii raționale, dar adaptat la complexitatea piețelor globale (Mihaiu, 2021).

Mutații psihosociale. Radicalizarea și violența simbolică

Dincolo de aspectul tehnologic, criminalitatea contemporană este marcată de mutații în sfera motivațională. Radicalizarea, ca risc asimetric emergent, reprezintă o formă de devianță unde comportamentul infrațional este justificat prin ideologii sau credințe extremiste, abandonând codurile

morale convenționale în favoarea unor noi cadre de referință (Gheorghe, 2018).

De asemenea, violența a suferit mutații, migrând dinspre formele pur fizice către forme simbolice sau psihologice, adesea manifestate în mediul școlar sau în rețelele de socializare. Violența școlară, de exemplu, nu mai este doar un conflict între elevi, ci o manifestare a tensiunilor sociale contemporane, reflectând o criză a autorității și a modelelor educaționale (Bara, 2020). Aceste comportamente sunt adesea exacerbate de consumul de substanțe psihoactive, care acționează ca un catalizator pentru deprimarea regulatorilor psihici (Girleanu, 2025).

În concluzie, criminalitatea contemporană reprezintă un fenomen polimorf, a cărui înțelegere necesită o abordare multidisciplinară. Mutațiile comportamentului infracțional – de la digitalizare și profesionalizare, până la radicalizare și intelectualizarea actului ilicit – demonstrează că infractorul modern este un produs al complexității sociale actuale.

Pentru a răspunde eficient acestor provocări, sistemele de justiție și politicile de prevenire trebuie să evolueze în tandem cu aceste mutații, abandonând strategiile reactive în favoarea unor proactive, bazate pe analiza datelor și înțelegerea noilor dinamici psihosociale (Patriche, 2024). Doar printr-o adaptare constantă a instrumentarului criminologic se poate spera la o gestionare eficientă a acestui „virus” social aflat în continuă transformare.

2. De la infractorul clasic la infractorul digital

Schimbarea de paradigmă în criminologie

Dezvoltarea accelerată a societății contemporane sub influența tehnologiilor informaționale a determinat o transformare structurală a fenomenului infracțional, marcând trecerea de la un model centrat pe interacțiunea fizică directă la unul

mediat de spațiul virtual. Această mutație nu se limitează la substituirea instrumentelor tradiționale cu mijloace digitale, ci implică o reconfigurare profundă a ontologiei actului criminal. Dacă, în etapa pre-digitală, infracțiunea era inseparabil legată de unitatea spațio-temporală a faptei, digitalizarea a introdus delocalizarea și asincronicitatea conduitei deviate, obligând criminologia să își redefinească obiectul central de analiză: infractorul.

Infractorul clasic:

proximitate, materialitate și determinism

În cadrul școlii clasice de criminologie, fundamentată pe concepțiile lui Beccaria și Bentham, infractorul era conceptualizat ca un actor rațional, capabil să evalueze costurile și beneficiile conduitei sale, alegând încălcarea normei juridice în urma unui calcul hedonist între avantajul obținut și severitatea sancțiunii. Ulterior, perspectiva pozitivistă, asociată cu lucrările lui Lombroso, a deplasat accentul de pe raționalitate pe determinismul biologic și social, interpretând infractorul ca o entitate distinctă, caracterizată prin particularități bio-psihologice și sociale specifice (Lombroso, 1876).

Din punct de vedere operațional, infractorul clasic este definit prin necesitatea proximității fizice față de victimă sau față de obiectul material al infracțiunii. Modus operandi-ul acestuia presupune contact direct cu mediul înconjurător, interacțiune tactilă și expunere corporală, generând urme materiale – amprente, urme biologice, indicii balistice – ce pot fi valorificate prin metodele tradiționale ale criminalisticii. Sociologic, profilul infractorului clasic este frecvent asociat cu marginalizarea socială, nivelul scăzut de educație și apartenența la medii socio-economice defavorizate, activitatea sa infracțională fiind limitată de constrângeri geografice și de propriile capacități fizice.